SLOVNÉ DRUHY I.

Slovné druhy

Ohybné slovné druhy – skloňujú sa: 1. Podstatné mená, 2. Prídavné mená, 3. Zámená, 4. Číslovky; časujú sa: 5. Slovesá

Neohybné slovné druhy – neskloňujú sa: 6. Príslovky, 7. Predložky, 8. Spojky, 9. Častice, 10. Citoslovcia

Vetnočlenská platnosť: 1. Podstatné mená, 2. Prídavné mená, 3. Zámená, 4. Číslovky, 5. Slovesá, 6. Príslovky

Podstatné mená — Kto? Čo?

Pomenúvajú **osoby, zvieratá, veci, vlastnosti a deje.**

Konkrétne (hmotné): auto, pes, dom
Abstraktné (nehmotné): radosť, smiech
Všeobecné: strom, opica
Vlastné: Dunčo, Tatry
Hromadné: mládež, lístie
Pomnožné: plúca, nohavice
Látkové: voda, med

Gramatické kategórie:
Rod: mužský, ženský, stredný
Číslo: jednotné, množné
Pád: pozri ceruzky (vpravo)
Vzor: mužský rod životné: **chlap, hrdina**
mužský rod neživotné: **dub, stroj**
ženský rod: **žena, ulica, dlaň, kosť**
stredný rod: **mesto, srdce, vysvedčenie, dievča**

Prídavné mená — Aký? Aká? Aké? Čí? Čia? Čie?

Pomenúvajú **vlastnosti** podstatných mien.
Gramatické kategórie: rod, číslo a pád ako pri podstatných menách
Akostné (pomenúvajú vlastnosť, spravidla sa stupňujú, majú protiklad): dobrý – zlý
Vzťahové (vyjadrujú vlastnosť alebo vzťah k niečomu, sú odvodené, nestupňujú sa, nemajú protiklady): morský
Vzory: **pekný, cudzí**

Privlastňovacie: privlastňujú osobe alebo zvieraťu, prípony – ov, - in, - í, (dedkov, Katkin, psí, líškin chvost – líščí brloh)
Vzory: **otcov, matkin**
páví – porušuje sa tu pravidlo o rytmickom krátení!
Stupňovanie:
Pravidelné: milý, milší, najmilší – nemení sa základ slova
Nepravidelné: dobrý, lepší, najlepší – mení sa základ slova

Zámená — ja, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony

Zastupujú podstatné mená, príd. mená, zámená, číslovky, príslovky, ukazujú na ne alebo im niečo privlastňujú.
Osobné
Základné: ja, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony
Privlastňovacie: môj, tvoj, jeho, jej, náš, váš, ich
Zvratné

Základné: seba, sa / **Privlastňovacie:** svoj
Ukazovacie: ten, taký, takto, tam, vtedy, preto, toľko
Opytovacie: Kto? Čo? Kde? Ako? Kedy? Prečo? Koľko?
Vymedzovacie: taký istý – inakší, tamže – nikde, každý – žiaden, všade – nikde, vždy – nikdy, všetko – nič
Neurčité: niekto, čosi, málokedy, ktosi, akokoľvek, hocičo

Číslovky — Koľko? Koľký?

Označujú **množstvo, počet, poradie** alebo **násobok.**
Základné (Koľko? Aký počet?)
Určité: tri, štyri, štvrtina / Neurčité: veľa, zopár, málo
Radové (Koľký v poradí?)
Určité: druhý, tretí, tisíci / Neurčité: ďalší
Skupinové (koľko?) Určité: dvoje, oboje

Neurčité: viacero
Druhové (Koľkoraký?)
Určité: dvojaký, štvoraký / Neurčité: mnohoraký
Násobné (Koľko ráz? Koľkokrát? Koľkonásobný?)
Určité: dva razy, dvakrát, dvojnásobný
Neurčité: mnoho ráz, mnohokrát, mnohonásobný

Slovesá — môcť, byť, mať, chcieť, začať, stať sa

Pomenúvajú činnosť, dej alebo stav.
Slovesá: **zvratné** (snažiť sa), **nezvratné** (hovoriť)
Plnovýznamové:
Činnostné (pomenúvajú činnosti):
a/ predmetové (dej, činnosť zasahuje vec): rúbať stromy, čítať knihu
b/ bezpredmetové: kráčať, lietať
Stavové (pomenúvajú stavy): rásť, šedivieť, uzdraviť sa
Neplnovýznamové (pomocné): môcť, byť, mať, chcieť, začať, stať sa...
Slovesné tvary
Jednoduché: kreslím **Zložené:** budem kresliť

Určité: rozmýšľaš
Neurčité: neurčitok (kresliť), prechodník (kresliac), príčastie činné (kresliaci) a trpné (kreslený), slovesné podstatné meno (kreslenie)
Slovesné gramatické kategórie: **osoba** (1., 2., 3.), **číslo** (singulár, plurál), **čas** (prítomný, minulý, budúci), **spôsob** (oznamovací, rozkazovací, podmieňovací), **rod** (činný, trpný), **vid** (dokonavý, nedokonavý)

NOMINATÍV Kto? Čo?
GENITÍV Koho? Čoho?
DATÍV Komu? Čomu?
AKUZATÍV Koho? Čo?
LOKÁL O kom? O čom?
INŠTRUMENTÁL (S) Kým? (S) Čím?

Vydalo vydavateľstvo: PUBLICOM s.r.o., VYDAVATEĽSTVO – VYDAVATELSTVÍ – PUBLISHING – VERLAG, P.O.BOX 90, 971 01 Prievidza, SLOVENSKÁ REPUBLIKA, www.publicom.sk, e-mail: publicom@publicom.sk
Distribúcia pre ČESKÚ REPUBLIKU: PUBLICOM CZ s.r.o., Kunín 291, 742 53 Kunín, ČESKÁ REPUBLIKA, www.publicom.cz, e-mail: publicom@publicom.cz